

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian En amnesti för explosiva varor

Allmänt

Tullverket är i sak positivt till en amnesti för explosiva varor. Dock anser Tullverket att promemorian har luckor och brister i förslaget om hur amnestin avses förhålla sig till brott enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen). Förslaget kan, enligt Tullverkets uppfattning, inte genomföras i nuvarande form om man ska beakta rättssäkerhets- och likabehandlingsprincipen.

Vid tidigare vapenamnestier som gällt brott mot vapenlagen (1996:67) har smuggling av vapen inte omfattats av amnestin, utan endast innehav. Olovlig införsel av skjutvapen utgör inte ett brott enligt vapenlagen utan omfattas av smugglingslagen. Lagen (2010:1011) om explosiva och brandfarliga varor (LBE) däremot innehåller regler om subsidiaritet i vissa fall. Detta förhållande har inte beaktats i utredningen.

Lagstiftningen

Vid överföring och import är det mottagaren av den explosiva varan som ska ha tillståndet och som gör sig skyldig till brott mot tillståndsplikten enligt 16 § LBE om tillstånd inte finns. I promemorian anges att det är mottagaren av de explosiva varorna som ska ombesörja att det finns tillstånd till införsel och att denne ska ställas till ansvar om tillstånd till införsel inte finns.

I förslaget om amnesti för explosiva varor anges att ansvarsfriheten inte bara ska gälla den som hanterar explosiva varor utan också ska gälla för den som överför eller importerar explosiva varor utan att ha rätt till det. I promemorian har dock inte redogjorts för hur smugglingslagen kan inverka på bestämmelserna om amnestin.

De föreslagna amnestireglerna innebär att den som fysiskt för in varorna till landet inte ska ställas till ansvar om tillstånd till införsel inte finns vid införseltillfället.

Emellertid gäller andra regler om införsel enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (tullkodexen) och lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen).

Bestämmelser om deklarationsskyldighet vid införsel av varor till unionens tullområde finns i artikel 139 i tullkodexen. Av denna artikel framgår bl.a. att den person som för in varorna i unionens tullområde eller den person i vars namn eller för vars räkning den person som för in varorna i unionens tullområde agerar, ska anmäla varorna till tullen omedelbart. Anmälningsskyldigheten till Tullverket vid införsel av explosiva varor bygger på 3 och 4 §§ inregränslagen (från och med den 1 november 2017). I 3 § anges vilka varor som omfattas av inregränslagen och i 4 § finns bestämmelserna om anmälningsskyldigheten till Tullverket för dessa varor. I en bilaga till detta yttrande återges relevanta delar av lagstiftningen.

Om en transportör för in explosiva varor där tillstånd saknas och detta inte anmäls vid införseltillfället uppstår misstanke om smuggling enligt 3 § smugglingslagen.

Den som för in varan har enligt tullkodexen och kommer enligt inregränslagen att ha ett eget ansvar att uppfylla anmälningsskyldigheten som finns för explosiva varor. Vid yttre gräns i och med att alla varor ska anmälas enligt artikel 139 i tullkodexen, om inte undantag finns i annan lag eller förordning. Vid inre gräns i och med den ändring som träder i kraft den 1 november 2017 i 3 § inregränslagen som kommer att omfatta explosiva varor, vilka enligt 4 § första stycket ska anmälas om villkoren inte är uppfyllda.

Konsekvenser om förslaget genomförs

Tullverket ser att det finns en lucka i analysen dels till LBE:s förhållande till smugglingslagen, dels vad gäller de aktörer som kan omfattas eller inte omfattas av amnestin.

Såvitt Tullverket ser det kommer amnestin att gälla för brott mot 29 eller 29 a § LBE, om tillstånd saknas och mottagaren frivilligt meddelar Polismyndigheten detta, vilket Tullverket inte har något att invända mot. Dock synes inte amnestin gälla för det smugglingsbrott som träder in då 30 § LBE är tillämplig. Det finns inget uttalat eller analyserat i promemorian om detta. Enligt författningsskottens kommentaren avses ansvarsfriheten dock även gälla ”överföringen eller importen”, vilket ger intrycket att alla gränsöverskridande transaktioner avses omfattas.

Till ansvar för brott enligt 29 § LBE döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller smugglingslagen. När det gäller grova eller synnerligen grova brott enligt 29 a § LBE är dock smugglingslagen subsidiär. Detta får till följd att exempelvis den som utan att ha tillstånd importerar eller överför tio stycken handgranater och döms enligt 29 a § LBE kan få amnesti, medan

den som gör samma sak med enbart en handgranat, då 29 § LBE blir tillämplig, inte skulle få det, eftersom det då blir ett smugglingsbrott. Vidare kan detta också innebära att den transportör som för in en handgranat utan tillstånd för ett företags eller privatpersons räkning gör sig skyldig till brott enligt 29 § LBE, varvid 3 § smugglingslagen blir tillämplig. Däremot gör den transportör som på samma sätt för in tio handgranater sig skyldig till brott enligt 29 a § LBE och räknas därmed inte som den som fysiskt för in varan, eftersom LBE inriktar sig på mottagaren som är tillståndspliktig för all hantering av explosiva varor. Smugglingslagen blir inte heller tillämplig på grund av subsidiaritetsprincipen i 30 § LBE.

Tullverket anser med anledning av det vi ovan anfört att det är nödvändigt att klarlägga förhållandet till smugglingslagen. Dessutom behövs en tydlighet beträffande olovlig införsel och import och amnestins omfattning i förhållande till smugglingslagen.

Tullverket har tidigare påpekat i yttrandet över remissen Skjutvapen och explosiva varor – Skärpta straff för de grova brotten (Ds 2017:24, Ju2017/04207/BIRS) att subsidiaritetsprincipen behöver ses över. Tullverket anför där vidare att det är olyckligt att det bedöms att det grova brottet mot LBE ska konsumera det grova smugglingsbrottet i smugglingslagen, vilket innebär att Tullverket inte kommer att ha befogenhet att utreda och beivra de allvarligaste formerna av införsel av explosiva varor. Tullverket anser att det är mycket angeläget att subsidiaritetsregeln ses över.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit generaltulldirektören Therese Mattsson (beslutande), överdirektören Per Nilsson, chefsjuristen Charlotte Zackari och verksjuristen Karin Engstrand (föredragande).

TULLVERKET

Therese Mattsson

Karin Engstrand

Kopia till:

Fidep

VLS

KOM

BB

*Bilaga***Artikel 139 i tullkodexen**

Införsel av varor till unionens tullområde ska omedelbart vid ankomst anmälas till tullen vid det anvisade tullkontoret eller till någon annan plats som tullmyndigheterna anvisat eller godkänt eller till en frizon av någon av följande personer:

- a) Den person som för in varorna i unionens tullområde.*
- b) Den person i vars namn eller för vars räkning den person som för in varorna i unionens tullområde agerar.*
- c) Den person som tar på sig ansvaret för att transportera varorna efter det att de förts in i unionens tullområde.*

4 § inregränslagen

Den som för in en vara från ett annat EU-land till Sverige ska anmäla varan till Tullverket om varan omfattas av ett förbud mot införsel eller ett villkor för införsel som inte är uppfyllt eller om varan förs in med stöd av ett tillstånd som meddelats på grund av en oriktig uppgift eller en utelämnad föreskriven uppgift.

3 § smugglingslagen

Den som, i samband med införsel till landet av en vara som omfattas av ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för införsel, uppsåtligen bryter mot förbudet eller villkoret genom att underlåta att anmäla varan till tullbehandling, döms för smuggling.

I det fall bestämmelserna om tullbehandling inte är tillämpliga vid införsel från eller utförsel till ett annat EU-land, gäller vad som anges i första och andra styckena angående tullbehandling i stället förfarande enligt lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen.